

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА» підготовки бакалаврського освітнього рівня.

Розробник: Надольська В. В., доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, к.і.н., доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Надольська В. В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С. В.).

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам’яткознавство	Рік навчання: 2-й Семестр: 4-й
ІНДЗ: є		Лекції: 10 год. Практичні (семінарські): 20 год.
	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Самостійна робота: 110 год.
	Освітній рівень бакалаврський	Консультації: 10 год. Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	Навчальний план 2024 р. зі змінами 2025 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Надольська Валентина Василівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: e-mail: nadolsk65@gmail.com

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

Електронний курс освітнього компонента:
<https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2464>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Силабус освітнього компонента «Музейна педагогіка» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Він спрямований на формування у студентів сучасних наукових знань про музейну педагогіку як методологію та методику реалізації культурно-освітнього потенціалу музею, сутність музейно-педагогічних форм роботи з відвідувачами; практику їх використання у діяльності музеїв світу й України. Вивчення курсу сприятиме розумінню переваг

використання музейної педагогіки у роботі з відвідувачами. Проведення занять у музеї дозволить студентам взяти участь у музейній роботі, на практиці засвоїти форми музейної педагогіки.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента: засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних положень педагогічного процесу у музеї, спрямованих на виконання ним його освітньо-виховної функції; набуття ними навичок реалізації на практиці головних напрямів, форм і методів роботи з різними категоріями музейної аудиторії.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Музейна педагогіка» є: засвоєння здобувачами вищої освіти основних етапів розвитку та сучасного стану теорії музейної педагогіки; музейно-педагогічних форм роботи з відвідувачами на прикладі вітчизняного та зарубіжного досвіду; вироблення вмінь та навичок роботи з різними категоріями музейної аудиторії, які базуються на сучасних музейно-педагогічних технологіях; поєднання теоретичної підготовки з розвитком практичних навичок роботи в музеях різного профілю з полівіковою аудиторією; оволодіння понятійно-категоріальним апаратом музейної педагогіки.

3. Soft skills. Вивчення освітнього компонента дозволить здобувачам освіти розвинути комунікативні навички (навички публічних виступів, ведення діалогу та фасилітації; невербальної комунікації, емпатію та вміння слухати); критичне та креативне мислення; організаційні та навички управління часом; уміння працювати в команді; самостійність та відповідальність.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Консуль- тації	Форма контролю/бали
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теоретичні складові музейної педагогіки						
Тема 1. Музейна педагогіка як наукова дисципліна	14	2	2	9	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 2. Історичні моделі культурно-освітньої діяльності вітчизняних музеїв	13	2		10	1	ДС
Тема 3. Аудиторія музейно-педагогічного впливу	14	2	2	9	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 4. Напрями і форми музейно-педагогічної діяльності	13		2	10	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 5. Музейно-педагогічні методи	13		2	10	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Разом за змістовим модулем 1	67	18	8	48	5	24 бали
Змістовий модуль 2. Музейно-педагогічна діяльність						
Тема 6. Педагогічна діяльність у музейному просторі	10	2		8		ДС

Тема 7. Методичні аспекти роботи на музейній експозиції	12		2	9	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 8. Музейно-педагогічні заняття з різновіковою аудиторією	12		2	9	1	ДС, УО, Р, РМГ / 6
Тема 9. Інтерактивні методики в музейно-педагогічній діяльності	12	2	2	8		ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 10. Музеї освіти та дитячі музеї	12		2	9	1	ДС, УО, Р, ІРС / 6
Тема 11. Арт-терапія в музеї	12		2	9	1	ДС, УО, Р, РМГ / 6
Тема 12. Проєктування музейно-педагогічних заходів та програм	13		2	10	1	ДС, УО, Р, РМГ, ІНДЗ / 6
Разом за змістовим модулем 2	83	4	12	62	5	36 балів
Робота на семінарських заняттях						60 балів (6 балів x 10 занять)
Активна участь у роботі семінарських занять						6 балів
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10 балів
Виконання завдань самостійної роботи						12 балів
ІНДЗ						12 балів
Усього годин/ балів	150	10	20	110	10	100 балів

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота здобувачів включає як повністю самостійне освоєння окремих тем дисципліни, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і проміжного контролю з дисципліни.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати концепцію взаємодії музею і школи Г. Фройдентала.
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Укласти хронологічну таблицю історичних моделей культурно-освітньої діяльності вітчизняних музеїв (перша колонка – назва моделі; друга – хронологічні межі; третя – характерні ознаки моделі).
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Проаналізуйте та порівняйте терміни «відвідувач», «музейна аудиторія», «людина в музеї» (відвідувач, глядач, клієнт, аудиторія).
4	Підготовка до семінарського заняття. За матеріалами сайтів вітчизняних музеїв

	проаналізуйте практики використання музеями методів реконструкції та випереджувального заохочення.
5	Підготовка до семінарського заняття. Ознайомитися з методичними засадами підготовки та проведення розвиваючої екскурсії в умовах музейної експозиції.
6	Опрацювання лекційного матеріалу. Охарактеризувати конкретний приклад інтеграції шкільної та музейної педагогіки у межах єдиного навчального закладу.
7	Підготовка до семінарського заняття. За матеріалами сайтів вітчизняних музеїв ознайомитися з формами гейміфікації, які використовуються для роботи з дитячою аудиторією.
8	Підготовка до семінарського заняття. Укласти соціально-демографічний портрет відвідувача Волинського краєзнавчого музею молодшого, середнього, старшого шкільного віку (на вибір).
9	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Проаналізувати, які інтерактивні методики використовуються в музейно-педагогічній діяльності вітчизняних музеїв. За досвідом зарубіжних музеїв визначити 3 інтерактивні методики, які можуть бути запроваджені у роботу українських музеїв.
10	Опрацювати матеріали про основні напрями діяльності Педагогічного музею України.
11	Підготовка до семінарського заняття. За матеріалами сайтів вітчизняних музеїв ознайомитися з практиками музейної терапії або арт-терапії в музеї.
12	Підготовка до семінарського заняття. Долучитися до проведення Волинського краєзнавчого музею інтерактивного адресного культурно-освітнього заходу.

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Розробити технологічну карту музейно-педагогічного заходу, на власний вибір обравши музей, форму, аудиторію та тему (сформулювати привабливу назву, запропонувати методи, визначити тривалість, мету і завдання, засоби, способи перевірки ефективності музейно-педагогічного впливу, укласти список літератури, необхідної для реалізації заходу). Заповнити карту за зразком:

Предметний ряд	Зміст	Методичні вказівки	Організаційні вказівки	Засоби виразності

Максимальна оцінка – 12 балів.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Музейна педагогіка» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої

освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях, у формі написання рефератів, виконання тематичних тестових завдань, підготовки ІНДЗ.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття. Навчання за індивідуальним графіком може бути організоване за допомогою дистанційних технологій навчання, або в інший спосіб (електронний особистий кабінет здобувача, електронна пошта, доступні аудіокомунікаційні сервіси).

Недопустимими є: пропуски з поважних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацьовувати пропущені заняття (усно або у формі тестування) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайноосвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

1. Робота на семінарських заняттях (максимум 60 балів – 5 балів x 12 занять).
2. Активна участь у роботі семінарських заняттях (максимум 6 балів).
3. Відвідування і робота на лекційних заняттях (максимум 12 балів).
4. Виконання завдань самостійної роботи (максимум 10 балів).
5. Виконання ІНДЗ (максимум 12 балів).

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу,

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Поняття «Музейна педагогіка». Трактатування терміну вітчизняними та зарубіжними науковцями.
2. Підходи до визначення об'єкту та предмету музейної педагогіки.
3. Значення музейної педагогіки як наукової дисципліни.
4. Напрями досліджень у сфері музейної педагогіки.
5. Місце музейної педагогіки в системі наук.
6. Передумови формування освітньої діяльності музею.
7. Розробка проблем освітньої діяльності музеїв у США.
8. Розвиток музейно-педагогічної думки у Німеччині.
9. Формування музейно-освітньої традиції у Російській імперії.
10. «Музейна педагогіка» у Радянському Союзі.
11. Музеезнавчий контекст музейної педагогіки. Педагогічні терміни в просторі музею.
12. Рівні освоєння музейної інформації: інформування, навчання, розвиток творчості, спілкування, рекреація.
13. Поняття «музейно-педагогічний процес». Принципи та складові музейно-педагогічного процесу.
14. Історичні моделі культурно-освітньої діяльності вітчизняних музеїв.
15. Напрями музейно-педагогічної діяльності.
16. Базові форми музейно-педагогічної діяльності.
17. Циклові форми музейно-педагогічної діяльності.
18. Комплексні форми музейно-педагогічної діяльності.
19. Музейна екскурсія як основна форма культурно-освітньої діяльності музею.
20. Методичні аспекти роботи на музейній експозиції.
21. Поняття «музейна аудиторія». Параметри для опису музейної аудиторії.
22. Поняття «музейна культура».
23. Дослідження музейної аудиторії.
24. Вивчення образу відвідувача у музейній практиці. Проблеми визначення терміну «людина в музеї».
25. Соціально-демографічний портрет відвідувача.
26. Дошкільнята і молодші школярі в музеї.
27. Гра як основний вид діяльності в дошкільному та молодшому шкільному віці.
28. Робота з учнями середніх і старших класів.
29. Соціально-психологічні особливості студентської аудиторії. Напрями роботи музеїв зі студентством.

30. Музейно-педагогічні заняття з дорослою аудиторією.
31. Інтерактивні методики в музейно-педагогічній діяльності.
32. Особливості взаємодії музею та школи на різних історичних етапах.
33. Музей і школа: специфіка двох соціокультурних інституцій.
34. Необхідні умови взаємодії школи і музею.
35. Перспективні моделі співпраці школи і музею.
36. Взаємодія музею та школи у світовій практиці.
37. Моделювання системи взаємодії музею і школи.
38. Музеї при навчальних закладах: вузівські та шкільні музеї.
39. Музеї освіти.
40. Становлення та розвиток педагогічних музеїв та їх роль в системі музеїв освіти.
41. Дитячі музеї.
42. Терапевтичний потенціал музейного середовища.
43. Музей і соціум: концепція культурно-освітньої діяльності сучасного музею.
44. «Особливі» категорії відвідувачів як частина музейної аудиторії.
45. Арт-терапія як напрям музейно-педагогічної діяльності.
46. Напрями та види терапії мистецтвом.
47. Арт-терапевтичний потенціал художніх матеріалів. Практики музейної терапії або арт-терапії в музеї.
48. Проектування музейно-педагогічних заходів та програм.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: посібник / Перекл. з нім. В. Лозинський, О. Лянґ, Х. Назаркевич. Львів : Літопис, 2003. 632 с.
2. Музей: менеджмент і освітня діяльність : пер. з нідерл. / Упоряд. Герман Аарте, Зеновій Мазурик; Пер. Маріон Ковальчук; Передм. Василь Вовкун. Львів : Літопис, 2009. 224 с.

3. Музейна педагогіка в науковій освіті : монографія / [В. А. Бітаєв та ін. ; редкол.: С. О. Довгий та ін.] ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. мистецтв України, Нац. центр «Мала акад. наук України». Київ : Нац. центр «Мала акад. наук України», 2020. 333 с.
4. Музейна педагогіка в умовах пандемії COVID-19 : зб. матеріалів Всеукр. круглого столу (Київ, 27 трав. 2021 р.) / [редкол.: С. О. Довгий та ін.] ; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. мистецтв України, Центр ЮНЕСКО «Мала акад. наук України». Київ : Нац. центр «Мала академія наук України», 2021. 275 с.
5. Музейна педагогіка – синтез досвіду : метод. матеріали / [авт.-упоряд.: Горовий А. В. та ін.] ; Нац. Києво-Печер. іст.-культ. заповідник. Київ : Приоритети, 2012. 82 с.
6. Надольська В. В. Модернізація музейної взаємодії з відвідувачем. *Музейна педагогіка в науковій освіті* : збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 листопада 2021 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2021. Ч. 1. С. 275–279.
7. Норріс Лінда, Тісдейл Рейні. Креативність у музейній практиці / пер. з англійської А. Коструби, Г. Кузьо, О. Омельчук, Є. Червоного. Київ : Видавець Чередниченко А. М., 2017. 192 с.
8. Панахид Г. І. Музейна педагогіка: тематичний покажчик літератури. Львів: Видавництво «ЛІГА Львів», 2015. 66 с.
9. Рутинський М. Й., Стецюк О. В. Музеєзнавство : Навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 428 с.
10. Удовиченко І. В. Музейна педагогіка: теорія і практика : наук.-метод. посіб. / Ірина Удовиченко ; Нац. музей історії України, Музей іст. коштовностей України. Київ : Логос, 2017. 64 с.
11. Якубовський В. І. Музеєзнавство. Підручник. Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2010. 352 с.
12. Hooper-Greenhill Eilean. Museums and Education. Purpose, Pedagogy, Performance. Routledge, 2007. 238 p.

Інтернет-ресурси

1. Волинський краєзнавчий музей. URL : http://volyn-museum.com.ua/index/volinskij_kraeznav_chij_muzej/0-5
2. Музейна педагогіка / Педагогічний музей України. URL : http://pmu.in.ua/category/museum_pedagogics/
3. Музейний простір України. URL : <http://prostir.museum/>
4. Museum Pedagogy 21st century – Museum Challenge. URL : <https://www.challenges-leiden.eu/museum-pedagogy-21st-century/>